

SPRAWOZDANIA

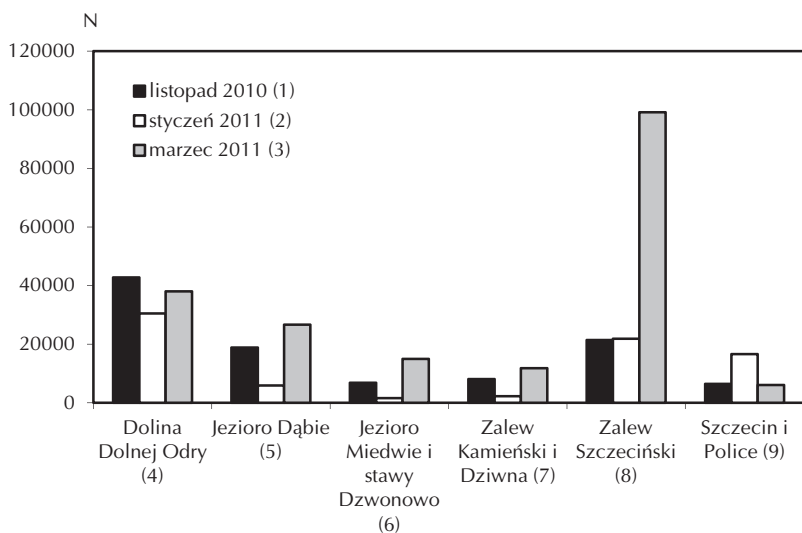
Liczenie ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2010/2011

DOMINIK MARCHOWSKI, ŁUKASZ ŁAWICKI

Liczenia ptaków wodno-błotnych w sezonie 2010/2011 stanowią kontynuację badań zapoczątkowanych na Pomorzu Zachodnim w roku 2001 (Marchowski & Ławicki 2011). Podobnie jak w latach wcześniejszych liczeniami objęto najważniejsze dla ptaków wodno-błotnych akweny Pomorza Zachodniego, z wyłączeniem przybrzeżnych wód morskich: Dolinę Dolnej Odry od Kostrzyna do Szczecina, jezioro Dąbie, Zalew Szczeciński z Deltą Świny, Zalew Kamieński z rzeką Dziwną, jezioro Miedwie, stawy Dzwonowo oraz odcinek miejski Szczecin–Police, w ramach którego liczone ptaki na Odrze od Szczecina do Polic wraz z odstożnikami Zakładów Chemicznych „Police” i zbiornikami przeciwpożarowymi w Szczecinie. W sezonie 2010/2011 przeprowadzono trzy liczenia w następujących terminach: 12–21 listopada 2010, 14–20 stycznia 2011 oraz 18–25 marca 2011. Oprócz liczeń z łądu wykonano dwa liczenia z samolotu: 16 stycznia i 21 marca 2011. W porównaniu z sezonem poprzednim metodyka oraz gatunki objęte liczeniami pozostały bez zmian (Marchowski & Ławicki 2011). Podczas liczenia zimowego panowała odwilż, a temperatura wahała się od 0 do +8°C. W okresie poprzedzającym liczenie utrzymywały się dodatnie temperatury, co sprawiło, że znaczna część Odry była wolna od lodu. Mimo dodatnich temperatur duże akweny jak: Zalewy Szczeciński i Kamieński oraz jeziora Miedwie i Dąbie były w 80–90% skute lodem. Natomiast w czasie liczenia jesiennego i wiosennego wszystkie akweny wodne były wolne od lodu.

Podczas trzech liczeń najwięcej ptaków stwierdzono w Dolinie Dolnej Odry (odpowiednio: 41, 39 i 19% wszystkich osobników; rys. 1) i na Zalewie Szczecińskim (21, 28 i 50%). Jezioro Dąbie odgrywało istotne znaczenie dla tej grupy ptaków w listopadzie (18%) i marcu (14%). Natomiast podczas liczenia w styczniu znaczna część ptaków koncentrowała się na wodach w obrębie Szczecina i Polic (21%).

W listopadzie 2010 na kontrolowanych akwenach stwierdzono ponad 104 tys. ptaków wodno-błotnych, czyli o ponad 50 tys. mniej niż w listopadzie poprzedniego roku (Marchowski & Ławicki 2011). Wynikało to głównie z dużo niższej liczebności ptaków na Zalewie Szczecińskim, gdzie w listopadzie 2009 przebywało ponad 74 tys. osobników, w tym ponad 43 tys. grążyc *Aythya* sp., natomiast w roku 2010 policzono tam tylko około 21 tys. ptaków (w tym 9 tys. grążyc; tab. 1).

Rys. 1. Liczba ptaków wodno-błotnych w kluczowych miejscach ich występowania na Pomorzu Zachodnim podczas trzech liczeń w sezonie 2010/2011

Fig. 1. Numbers of waterfowl in key areas in Western Pomerania during the three counts in the 2010/2011 season. (1) – November 2010, (2) – January 2011, (3) – March 2011, (4) – Lower Odra River valley, (5) – Lake Dąbie, (6) – Lake Miedwie and Dzwonowo ponds, (7) – Kamień Lagoon and River Dziwna, (8) – Szczecin Lagoon, (9) – Szczecin and Police

W porównaniu do poprzedniego sezonu odnotowano także dużo niższą liczebność gęsi *Anser* sp. na noclegowiskach. W styczniu 2011 stwierdzono ponad 78 tys. ptaków wodno-błotnych (tab. 2), a liczebności poszczególnych gatunków nie wyróżniały się w odniesieniu do wcześniejszych sezonów zimowych (Ławicki et al. 2008, Marchowski & Ławicki 2010). Zwraca uwagę rzadka, zimowa obserwacja kulika wielkiego *Numenius arquata* 15 stycznia nad Zalewem Kamieńskim (J. Kaliciuk, A. Kozłowska). Podczas liczenia w marcu 2011 stwierdzono prawie 200 tys. ptaków wodno-błotnych, co jest jednym z najwyższych wyników stwierdzonych podczas 11 sezonów na Pomorzu Zachodnim (dane własne). W marcu najwięcej ptaków przebywało na Zalewie Szczecińskim, gdzie stwierdzono prawie 100 tys. os., w tym 54 tys. grążyc. W czasie wiosennego liczenia odnotowano również znaczne liczebności bielaczka *Mergus albellus* – prawie 4 tys. i gągoła *Bucephala clangula* – ok. 11 tys. (tab. 3).

Tabela 1. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w listopadzie 2010
Table 1. Numbers of waterfowl in Western Pomerania in November 2010. (1) – species, (2) – Lower Odra River valley, (3) – Lake Dąbie, (4) – Lake Miedwie and Dzwonowo ponds, (5) – Kamień Lagoon and River Dziwna, (6) – Szczecin Lagoon, (7) – Szczecin and Police, (8) – total

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jezioro Dąbie (3)	Jez. Miedwie i stawy Dzwonowo (4)	Zalew Kamieński i Dziwna (5)	Zalew Szczeciński (6)	Szczecin i Police (7)	Razem (8)
<i>C. olor</i>	704	31	459	33	67	104	1398
<i>C. columbianus</i>			40				40
<i>C. cygnus</i>	34		227		11	5	277
<i>Cygnus</i> sp.				2			2
<i>A. fabalis</i>	7250			1800	200		9250
<i>A. albifrons</i>	3600			450	80		4130
<i>A. anser</i>	1921		40	50	145		2156
<i>Anser</i> sp.	10800	53	2250	600			13703
<i>B. leucopsis</i>	4						4
<i>Ai. galericulata</i>						1	1
<i>A. penelope</i>	708		90				798
<i>A. strepera</i>	413				6	254	673
<i>A. crecca</i>	204	16	140		50	301	711
<i>A. platyrhynchos</i>	2519	443	1112	1725	2068	3525	11392
<i>A. clypeata</i>						30	30
<i>Anas</i> sp.	3000				180		3180
<i>Ay. ferina</i>	125	11	218	123	258	126	861
<i>Ay. fuligula</i>	520	3272	100	33	6306	129	10360
<i>Ay. marila</i>		1080			983		2063
<i>Aythya</i> sp.		11200			1470		12670
<i>Anas/Aythya</i> sp.				533			533
<i>B. clangula</i>	357	614	379	557	928	13	2848
<i>M. albellus</i>		4		4	186		194
<i>M. merganser</i>	1530	167	2	10	681	57	2447
<i>G. arctica</i>					1		1
<i>T. ruficollis</i>	1	1				12	14
<i>P. cristatus</i>	18	73	80	67	215	1	454
<i>P. nigricollis</i>					2		2
<i>P. carbo</i>	518	338	19	589	2409	55	3928
<i>E. alba</i>	107	9	3	2	13		134
<i>A. cinerea</i>	192	16	27	18	139	62	454
<i>H. albicilla</i>	22	6	1		31	2	62
<i>R. aquaticus</i>						2	2
<i>G. chloropus</i>						7	7
<i>F. atra</i>	2710	1150	460	859	1738	371	7288
<i>G. grus</i>	110					10	120
<i>P. apricaria</i>	30		40				70
<i>V. vanellus</i>	4460	175	650	35	3		5323
<i>C. alpina</i>			2		6		8
<i>L. minimus</i>	1						1
<i>G. gallinago</i>	2		8	2			12
<i>T. erythropus</i>			6				6
<i>Ch. ridibundus</i>	295	150	30	271	804	558	2108
<i>L. canus</i>	207	2		129	696	538	1572
<i>L. fuscus</i>	1						1
<i>L. argentatus</i>	355	1		107	1686	282	2431
<i>L. michahellis</i>	1						1
<i>L. cachinnans</i>	7						7
<i>L. marinus</i>	23			27	26	13	89
<i>Larus</i> sp.	20		410	23			453
Razem (8)	42769	18812	6793	8049	21388	6458	104269

Sprawozdania

Tabela 2. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w styczniu 2011
Table 2. Numbers of waterfowl in Western Pomerania in January 2011. Denotations as in table 1

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jezioro Dąbie (3)	Jezioro Miedwie i stawy Dzwonowo (4)	Zalew Kamieński i Dziwna (5)	Zalew Szczeciński (6)	Szczecin i Police (7)	Razem (8)
<i>C. olor</i>	171		369	14	225	56	835
<i>C. cygnus</i>	219		162		185		566
<i>A. fabalis</i>	17750	18	540	190			18498
<i>A. albifrons</i>	45	1					46
<i>A. anser</i>	650			25	61	3	739
<i>Anser sp.</i>			220		300		520
<i>B. canadensis</i>			18				18
<i>A. penelope</i>	32				5	1	38
<i>A. strepera</i>					1		1
<i>A. crecca</i>						9	9
<i>A. platyrhynchos</i>	4747	600	33	1247	796	10679	18102
<i>A. acuta</i>	1					1	2
<i>Anas sp.</i>					60		60
<i>Ay. ferina</i>	164		2		2	97	265
<i>Ay. fuligula</i>	1300	2000	26	12	2708	242	6288
<i>Ay. marila</i>		420			4601		5021
<i>Aythya sp.</i>					280	20	300
<i>Anas/Aythya sp.</i>				50			50
<i>B. clangula</i>	1103		83	156	1400	47	2789
<i>M. albellus</i>	55	120	1	26	793	72	1067
<i>M. serrator</i>					1		1
<i>M. merganser</i>	957	1000	8	239	4348	2385	8937
<i>T. ruficollis</i>	6					6	12
<i>P. cristatus</i>	13		77	4	36	20	150
<i>P. carbo</i>	448			7	2536	251	3242
<i>E. alba</i>			23			1	27
<i>A. cinerea</i>	66	1	1	3	19	43	133
<i>H. albicilla</i>	32		3	1	31	9	76
<i>G. chloropus</i>						3	3
<i>F. atra</i>	211	150	1	24	61	995	1442
<i>G. grus</i>			14				14
<i>N. arquata</i>				1			1
<i>Ch. ridibundus</i>	785	200		74	264	502	1825
<i>L. canus</i>	1034	400		98	204	443	2179
<i>L. fuscus</i>	3						3
<i>L. argentatus</i>	572			52	2907	575	4106
<i>L. cachinnans</i>	3				5	1	9
<i>L. marinus</i>	83			3	23	42	151
<i>Larus sp.</i>		1000		17		100	1117
Razem (8)	30450	5910	1581	2243	21855	16603	78642

Tabela 3. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w marcu 2011**Table 3.** Numbers of waterfowl in Western Pomerania in March 2011. Denotations as in table 1

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jezioro Dąbie (3)	Jezioro Miedwie i stawy Dzwonowo (4)	Zalew Kamieński i Dziwna (5)	Zalew Szczeciński (6)	Szczecin i Police (7)	Razem (8)
<i>C. olor</i>	362	200	90	119	192	40	1003
<i>C. columbianus</i>	6	25	45		3		79
<i>C. cygnus</i>	573	19	45	47	229	7	920
<i>Cygnus</i> sp.	75			5	5		85
<i>A. fabalis</i>	1550	2	1000		997	27	3576
<i>A. albifrons</i>	5936	45	5000	40	1503		12524
<i>A. anser</i>	770		14	26	192	36	1038
<i>Anser</i> sp.	1820	172	3500		2484	105	8081
<i>B. leucopsis</i>			39		16		55
<i>A. aegyptica</i>	1						1
<i>T. tadorna</i>	48	2			25	16	91
<i>A. penelope</i>	3820	1986	830	452	318	136	7542
<i>A. strepera</i>	387	40	10	18	9	164	628
<i>A. crecca</i>	802	280	100	18	238	126	1564
<i>A. platyrhynchos</i>	4456	1171	1369	3023	3095	2001	15115
<i>A. acuta</i>	611	41	870	4	88	7	1621
<i>A. querquedula</i>	9				5		14
<i>A. clypeata</i>	33	20		6	11	55	125
<i>Anas</i> sp.				200	100	0	300
<i>N. rufina</i>	2						2
<i>Ay. ferina</i>	279	2	230	213	71	56	851
<i>Ay. fuligula</i>	5849	6640	90	3785	22191	195	38750
<i>Ay. marila</i>		10750	1		29038	6	39795
<i>Aythya</i> sp.			150	180	2700		3030
<i>M. nigra</i>					8		8
<i>B. clangula</i>	1521	3000	177	994	5190	89	10971
<i>M. albellus</i>	98	307	2	151	3423	2	3983
<i>M. serrator</i>					2		2
<i>M. merganser</i>	952	1200	14	141	9701	89	12097
<i>T. ruficollis</i>	5	1				7	13
<i>P. cristatus</i>	45	121	89	146	667	2	1070
<i>P. auritus</i>					1		1
<i>P. carbo</i>	1085	118		470	961	279	2913
<i>E. alba</i>	12			2	24	6	44
<i>A. cinerea</i>	156	24		15	39	55	289
<i>H. albicilla</i>					1		1
<i>R. aquaticus</i>	28	5	7		55	11	106
<i>G. chloropus</i>					1		1
<i>F. atra</i>	2					6	8
<i>G. grus</i>	1997	300	38	1014	785	292	4426
<i>H. ostralegus</i>	433	2	31	26	1475	2	1969
<i>Ch. dubius</i>	3				1		4
<i>V. vanellus</i>					2		2
<i>P. pugnax</i>	1831	1	130	40	5779	70	7851
<i>G. gallinago</i>	30						30
<i>S. rusticola</i>	15						15
<i>N. arquata</i>					2		2
<i>T. totanus</i>	1		2				3
<i>Ch. ridibundus</i>			1				1
<i>L. canus</i>	1468	125	680	420	1612	1633	5938
<i>L. fuscus</i>	266	46	200	151	980	271	1914
<i>L. argentatus</i>	619	20	202	92	4901	282	6116
<i>L. cachinnans</i>	4						4
<i>L. marinus</i>	30			3	48		81
<i>Larus</i> sp.	13			14			27
Razem (8)	38003	26665	14956	11815	99168	6073	196680

Sprawozdania

Goście podziękowania kierujemy do członków Zachodniopomorskiego Towarzystwa Przyrodniczego i Koła Naukowego Zoologii Kręgowców „Wąsatka” Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego, którzy mimo często trudnych warunków atmosferycznych dzielnie uczestniczyli w liczeniach. Poza autorami byli to: Michał Barcz, Łukasz Borek, Sebastian Guentzel, Aleksandra Jakubowska, Robert Janowski, Katarzyna Jarska, Michał Jasiński, Zbigniew Kajzer, Jacek Kaliciuk, Michał Kizielewicz, Krzysztof Kordowski, Aneta Kozłowska, Anna Malecha, Piotr Nowacki, Bartosz Raclawski, Tomasz Rek, Piotr Sadanowicz, Marcin Sołowiej, Marcin Sowa, Paweł Stańczak, Artur Staszewski, Marcin Szymczak, Katarzyna Wawryniuk, Helena Wojcieszak, Cezary Worona, Dariusz Wysocki, Dawid Zyskowski, Mirosław Żarek, Grzegorz Żegliński. Liczenia wykonano w ramach działalności Zachodniopomorskiego Towarzystwa Przyrodniczego, a sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu „Dofinansowanie instytucjonalne pozarządowych organizacji ekologicznych na lata 2010–2012”.

***

Numbers of waterfowl in Western Pomerania in the 2010/2011 season. Three censuses of waterfowl in Western Pomerania were carried out in the season 2010/2011 (in November, January and March). The Lower Odra River valley (between Szczecin and Kostrzyn), Lake Dąbie, the Szczecin Lagoon together with the Świna estuary, the Kamień Lagoon and the River Świna, Lake Miedwie, the Dzwonowo ponds, Szczecin and Police were monitored. There were three terrestrial and also two aerial surveys (in January and March). The numbers of the species are presented in Tables 1–3. During the three counts the largest numbers of birds were recorded in the Lower Odra River valley (41, 39 and 19% of all individuals respectively; Fig. 1) and on the Szczecin Lagoon (21, 28 and 50%). In November, about 104 000 waterfowl were recorded in Western Pomerania, which is about 50 000 inds. fewer than in November of the previous year (this was mainly due to the much smaller number of birds in the Szczecin Lagoon). In March 2011 there were almost 200 000 waterfowl, which is one of the highest scores recorded during 11 seasons in Western Pomerania. In March, there were almost 100 000 birds in the Szczecin Lagoon, including 54 000 *Aythya* sp.

Literatura

- Ławicki Ł., Czeraszewicz R., Guentzel S., Jasiński M., Kajzer Z., Kaliciuk J., Oleksiak A. 2008. Zimowanie ptaków wodnych na Pomorzu Zachodnim w latach 2002–2008. *Not. Orn.* 49: 235–244.
- Marchowski D., Ławicki Ł. 2011. Liczenie ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2009/2010. *Ptaki Pomorza* 2: 159–166.

Dominik Marchowski, Łukasz Ławicki

Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze
Wąska 13, 71-415 Szczecin, gaja-art@gaja-art.com